

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:354

av **Karin Enström m.fl. (M)**

med anledning av skr. 2016/17:196 Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Natos betydelse för internationell krishantering och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi lever i en orolig och snabbt föränderlig omvärld. De kommande åren lär omvärldens utmaningar allt tydligare och oftare bryta sig in i den svenska vardagen – och med allt större konsekvenser.

Sveriges närområde har de senaste åren blivit mer osäkert. Försvarsmakten understryker i sina senaste delårsrapporter att säkerhetsläget fortsätter att försämrans. Den ryska aggressionen mot Ukraina utmanar den europeiska säkerhetsordningen. Den illegala annekteringen av Krim visar att den ryska tröskeln för att använda militärt våld har sänkts och att Ryssland inte respekterar självständiga staters gränser. Det ryska agerandet är också en tydlig markering mot Nato och EU om att undvika utvidgning i det Ryssland ser som sin intressesfär. Med den utmanas rådande världsordning, och nya krav ställs på behovet av internationell civil och militär krishantering.

Ett alltmer auktoritärt Turkiet parat med ökade nivåer av våld, krigen och oron i Mellanöstern, kärnvapenhot i Nordkorea, terrorism med islamistiska förtecken, konflikter i flera länder i Afrika samt stora flykting- och migrationsströmmar är andra utmaningar att hantera.

Globaliseringen knyter samman det som är nära med det som är avlägset, och förändringarna går allt fortare. Det som en gång var separata områden är numera delar av samma helhet. På många sätt är globaliseringen en positiv kraft som genererar ett ökat välstånd till allt fler människor. En baksida av ett ökat ömsesidigt beroende är att Sverige även påverkas negativt av kriser som uppstår i helt andra delar av världen.

Sverige ska ha förmågan att kunna förebygga och hantera de kriser vi ställs inför men vi ska även samverka tillsammans med andra. Det kräver att vi för en aktiv utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. Den ska syfta till att skydda det svenska territoriet samt värna svenska intressen och det öppna samhället byggt på grundläggande värderingar som demokrati, frihet, jämställdhet och respekten för mänskliga rättigheter.

Dagens och morgondagens säkerhetsutmaningar är mångfasetterade och komplexa och inbegriper inte bara traditionella militära hot. I stället står vi inför en bred hotbild där även faktorer som klimat, handel, ekonomi, energi, livsmedelsförsörjning och asymmetriska hot som terrorism, cyberattacker och desinformation påverkar. Det gör att svaren på säkerhetsutmaningarna också måste vara breda där både militära och civila förmågor samverkar för att stärka Sveriges försvarsförmåga och robusthet för att kunna möta kris och konflikt.

Som ett resultat av det ryska agerandet och de förnyade stormaktsambitionerna har Sveriges militärstrategiska läge blivit viktigare. Östersjön är av central betydelse både när det gäller handelsvägar till och från alla länder i regionen och som arena för att ta emot och ge militär hjälp. I Sverige har Gotlands betydelse betonats. Även Arktis betydelse blir större i och med klimatförändringarna som kan göra det mer ekonomiskt lönsamt att utvinna naturresurser i området samt att nya handelsvägar öppnas som ett resultat av smältande havsisar.

Den ökade terrorismen är en ny verklighet vi måste förhålla oss till. Vi ser också nya hot i form av starkt ökad propaganda och cyberkrigsföring. Det ställer nya krav på samarbetet i vårt närområde.

Samlad bedömning

Regeringen redogör i skrivelsen för inriktningen för verksamheten internationell civil och militär krishantering och för Sveriges engagemang, ambition och aktörsroll inom internationell civil och militär krishantering samt en analys av omvärldsläget.

Vi delar i huvudsak regeringens bedömning av omvärldsläget, och behovet av ökad internationell civil och militär krishantering. Vi delar också i stort regeringens beskrivning och bedömning av vad som behöver göras inom ramen för EU, OSSE, FN, AU och det nordiska samarbetet.

Regeringens skrivelse är dock främst beskrivande och saknar konkreta förslag på vad som behöver göras.

Nato

Vi delar regeringens bedömning om ökat samarbete med Nato men det är inte tillräckligt.

Nato har sedan organisationen bildades 1949 varit en hörnsten i den europeiska säkerheten och borgat för en stabil utveckling i vår del av världen. Organisationen utgår från FN-stadgans artikel 51 om varje lands rätt till enskilt eller kollektivt självförsvar vid ett väpnat angrepp från ett annat land. En av de tre grundpelarna i Natos strategiska koncept är internationell krishantering. Nato lägger också stor tonvikt vid civil

beredskap som en åtgärd mot hybridliknande hot. Nato fyller en avgörande roll för internationell och civil krishantering.

Kärnan i Natosamarbetet utgörs av Natos artikel 5 om det kollektiva försvaret och medlemsländernas skyldighet att bistå ett annat medlemsland vid ett angrepp. Nato är en mellanstatlig allians där beslut fattas genom konsensus mellan medlemsländerna.

Under ett par decennier efter det kalla krigets slut låg Natos fokus mest på konflikthantering och internationella insatser som den i Afghanistan. I och med den ryska aggressionen mot Ukraina och den illegala annekteringen av Krim 2014 har Nato återtagit fokus på det kollektiva försvaret och betonar nu vikten av att vara medlem, jämfört med att som Sverige vara partnerland till Nato. Endast medlemsländerna kan räkna med att omfattas av försvarsgarantierna, och endast de omfattas av den gemensamma försvarsplaneringen.

Sammantaget försätter detta Sverige i en helt ny sits. Utredningen 2014 om Sveriges försvarssamarbeten konstaterar att Sverige av omvärlden betraktas som en del av alliansen på grund av sitt omfattande samarbete med Nato, dock utan att vi omfattas av Natos ömsesidiga försvarsgarantier. Sverige kan heller inte förlita sig på bilaterala försvarsgarantier från USA.

I den utredning om svenska försvarssamarbeten som presenterades 2016 förstärks bilden av Nato som en garant för säkerheten i Europa och att ett svenskt Natomedlemskap skulle bidra till ökad tydlighet och stabilitet i Sveriges närområde. Utredningen var ett resultat av den stora försvarsuppgörelsen som Moderaterna medverkade till 2015.

Ett Natomedlemskap är det enda försvarssamarbetet som på allvar kan höja vår försvarsförmåga, öka stabiliteten i vårt närområde och ytterst stärka Sveriges säkerhet. De bilaterala samarbeten, utan gemensamma försvarsgarantier, som regeringen upprättar med enskilda Natoländer är inte tillräckliga.

Rent konkret skulle ett Natomedlemskap innebära tydlighet kring hur Sverige kan tänkas agera vid en eventuell konflikt och den militära tröskeleffekten för Sverige höjas betydligt. Vår uthållighet vid en kris eller konflikt skulle förlängas och vi skulle även få bättre underrättelseinformation som medlem. Ett medlemskap skulle också möjliggöra en gemensam försvarsplanering med Nato, något som trots ett omfattande samarbete inte finns i dag.

Sverige ska fördjupa sitt samarbete med Nato och verka för en svensk anslutning. Vi vill se en färdplan för svenskt medlemskap i Nato. Målet är en svensk ansökan under nästa mandatperiod. Att Nato fyller en avgörande roll för internationell och civil krishantering är ett skäl till att Sverige bör gå med.

Under tiden Sverige arbetar för ett medlemskap ska vi fördjupa existerande samarbeten med Natoländerna på så många områden som möjligt för att skapa förutsättningar för att ge och ta emot civil och militär hjälp i händelse av kris och konflikt i enlighet med den svenska solidaritetsförklaringen. Att ansöka om medlemskap i Natos Center of Excellence för energisäkerhet i Vilnius är ett viktigt steg som bör tas i den processen.

Det är av särskild vikt att Sverige fördjupar de försvars- och säkerhetspolitiska samarbetena med EU:s medlemsstater.

Karin Enström (M)

Sofia Arkelsten (M)

Göran Pettersson (M)

Tobias Billström (M)

Hans Wallmark (M)

Maria Stockhaus (M)

Margareta Cederfelt (M)

Sotiris Delis (M)

Ulrika Karlsson i Uppsala (M)

Anti Avsan (M)